

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A2: Rozvoj v oblasti distanční výuky, online výuky a blended learning

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Společný blok oborových didaktik I. – úvod do problematiky obecné didaktiky

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

KLÍČOVÉ POJMY

- všeobecné vzdělání
- odborné vzdělání
- učivo
- zdroje učiva
- scientismus
- pragmatická pedagogika
- intelektualismus
- encyklopedismus
- utilitarismus
- prakticismus
- teorie materiálního a formálního vzdělání
- teorie základního učiva (*Chlup*)

KLÍČOVÉ POJMY

- teorie exemplárního vyučování (*Klafki*)
- problémy obsahu vyučování
- didaktická transformace
- kurikulum (formální, neformální, skryté)
- rámcový vzdělávací program (RVP)
- školní vzdělávací program (ŠVP)
- učební plán, učební osnovy
- učebnice, funkce učebnice

UČIVO

1. Vztah učiva a života společnosti
2. Učivo, vymezení
3. Zdroje vzdělávacího obsahu
4. Zásadní problémy obsahu vyučování
5. Didaktická transformace
6. Kurikulární teorie
7. Rámcové vzdělávací programy
8. (Učebnice)

1. VZTAH UČIVA A ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

Kritériem:

potřeby jednotlivce, skupiny, národa, kontinentu ⇒ „přežití“ (soulad)

„Spor“: všeobecné vzdělání **X** odborné vzdělání

Cíl: široká orientace
kultivační aspekt

výkon profese
profesní aspekt

2. UČIVO / VYMEZENÍ

Různá pojetí (v závislosti na změnách pojetí obsahu vzdělávání):

- 1. Souhrn poznatků, které má učitel předat žákům.**
- 2. Věcný obsah učení, učební látka (*Lehrstoff, learning material*)**
- 3. Veškerá zkušenost žáka, kterou si osvojuje ve výuce (*komplexní pojem kurikulum*)**

CO VŠE BUDEME POVAŽOVAT ZA UČIVO:

- poznatky \Rightarrow vědomosti, systém vědomostí
- nácvik dovedností (kognitivní, sociální)
- způsoby a modely řešení, postupy, metody
- prožitek (emoce, afektivita)
- postoje, hodnotová sféra (vlastnosti člověka)

skryté kurikulum = zkušenosti žáků v reálném životě školy, které nejsou postiženy ve vzdělávacích programech (formálním kurikulu)

3. ZDROJE VZDĚLÁVACÍHO OBSAHU

Učivo je „generováno“

v práci, v sociálních vztazích, ve zdraví a životním prostředí, ve výchově dětí, ve způsobu života...

Učivo je determinováno:

V obecné rovině:

filosofickými, ideovými, politickými, hospodářskými, praktickými koncepcemi (historicky)

Vlivem cílů (the what of curriculum); vlivem technicko-profesionálních hledisek (the curriculum of how); vlivem faktoru politicko-sociálního (the why of curriculum) (Johansen, 1991)

Zdrojem učiva jsou

vědní oblasti, filosofie, umění, praktické zkušenosti ve vztahu k potřebám člověka

Odtud jsou čerpány **cíle**, jako **kritéria výběru učiva**

- Kurikulum není statický konstrukt, je třeba jej chápat jako **dynamický fenomén**, zejména v jeho realizační fázi → s tím je spojen zásadní problém.
- Snaha tvořit **kurikulum budoucnosti**. Rakow (1993): „*Je třeba přestat myslet na to, jak žáka připravovat pro budoucnost, protože důležitější je ho učit budoucnost tvořit (integrované, inkluzivní, vizionářské)*“. Wragg (1997) **model kubického kurikula** (nároky občanů, různé prameny, témata napříč různými disciplínami) = prostorový, kubický model.

Dvě různé (krajní) stránky poznávací činnosti:

⇒ intelektualismus, encyklopedismus

⇒ utilitarismus, prakticismus

Např.:

věda ⇒ **scientismus** (*učebnice píše vědec s cílem vychovat pokračovatele, vyučování má podobu vědeckého bádání apod.); cíle jsou definovány jako vědomosti*

ekonomická a sociální praxe ⇒ **pragmatická pedagog.** (*vyučování = praktická činnost farmáře, opraváře, zdravotníka, tkalce); cíle definovány jako činnost*

4. ZÁSADNÍ PROBLÉMY OBSAHU

a) množství učiva

Teorie materiálního a formálního vzdělání

materiální vzdělání = osvojení co nejvíce poznatků

formální vzdělání = osvojení forem myšlení (logika, metoda objevování apod.)

Spor:

*poznatky se dají dobře zkoušet **X** zaměstnavatelé požadují „inteligenci, tvořivost, flexibilitnost, odpovědnost...“*

b) změny kvality

vědecké teorie, vzdělávací paradigmatata . . .

c) výběr učiva

determinován → třídě, předmětem, pedagogické aspekty apod. (struktura, souvislosti, redukce, simplifikace, proporcionalita)

Reformy vzdělávacích obsahů

⇒ teorie základního učiva (*Chlup*)

⇒ teorie exemplárního vyučování (*Klafki*)

Bruner, J. (1965) *Vzdělávací proces*. Praha: SPN.

Chlup, O. (1958) *Několik statí k základnímu učivu*. Praha: SPN.

Klafki, W. (1967) *Studie k teorii vzdělání a didaktice*. Praha: SPN.

Modernizace vzdělávacích obsahů

uvedení obsahu školního vzdělávání do
souladu s moderní vědou a technikou

⇒ pojetí struktur učiva (*Bruner*)

/ obecné pojmy, rozvíjení myšlení, metoda,
myšlenkové operace /

d) uspořádání učiva (strukturace)

- uspořádání učiva do části a její sled (učební plán)
- logické, psychologické členění učiva
- předmětové (systém, úplnost, předmětová způsobilost učitele, přehlednost, časotémata X izolovanost, atomizace, nepřirozená realita, chybí integrace)
- osnování → lineární, cyklické, spirálové
- projektové, modulové

5. DIDAKTICKÁ TRANSFORMACE

Didaktická transformace = proces specifické přeměny obsahů = přizpůsobení (přetváření) obsahových složek vzdělání v pedagogickém poli

→ rovina ontodidaktická transformace

→ rovina psychodidaktická transformace

Činitelé didaktické transformace:

- kategorie cílů (k nimž je daný obsah zaměřen)
- hledisko subjektu žáka (věk žáka, smysl učiva)
- role učitele (umění zprostředkovatele)

6. KURIKULÁRNÍ TEORIE

Pojem: *curriculum*

1. vzdělávací program, projekt, plán
2. průběh studia a jeho obsah
3. obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získají ve škole

Komplexní řešení cílů, obsahů, strategií a metod, způsobů organizace a hodnocení školního vzdělávání.

KURIKULUM

1. Proč? ⇒ **FUNKCE a CÍLE**
2. Koho? ⇒ **CHARAKTERISTIKA**
3. Co? ⇒ **OBSAH / UČIVO**
4. Kdy? ⇒ **ČASOVÉ PARAMETRY**
5. Jak? ⇒ **METODY a POSTUPY**
6. S jakými efekty? ⇒ **KONTROLA a HODNOCENÍ**

(Walterová, 1994)

FORMY KURIKULA

Formální kurikulum, neformální, skryté, rámcové

Různé roviny: plánované, realizované, osvojené

Formy existence kurikula („cesty učiva“), Maňák, 2006:

- stav projektový / projektovaný (*obsažený v osnovách*)
- stav prezentovaný / realizovaný (*zpracování učitelem*)
- stav komunikační (*práce žáka s učivem*)
- stav interiorizační (*vnitřní psychické osvojení žákem*)
- stav aplikační (*využití učiva při zvládnání problémů*)

(Maňák, 2006)

ZÁKLADNÍ KURIKULÁRNÍ PARAMETRY:

- (1) úrovně systému (*národní, školní...*)
- (2) formy kurikula
- (3) vnitřní struktura kurikula („vlákno“)
- (4) vybrané kvality kurikula (*koherence, konzistence, kontinuita; šířka a hloubka; rigoróznost, náročnost*)

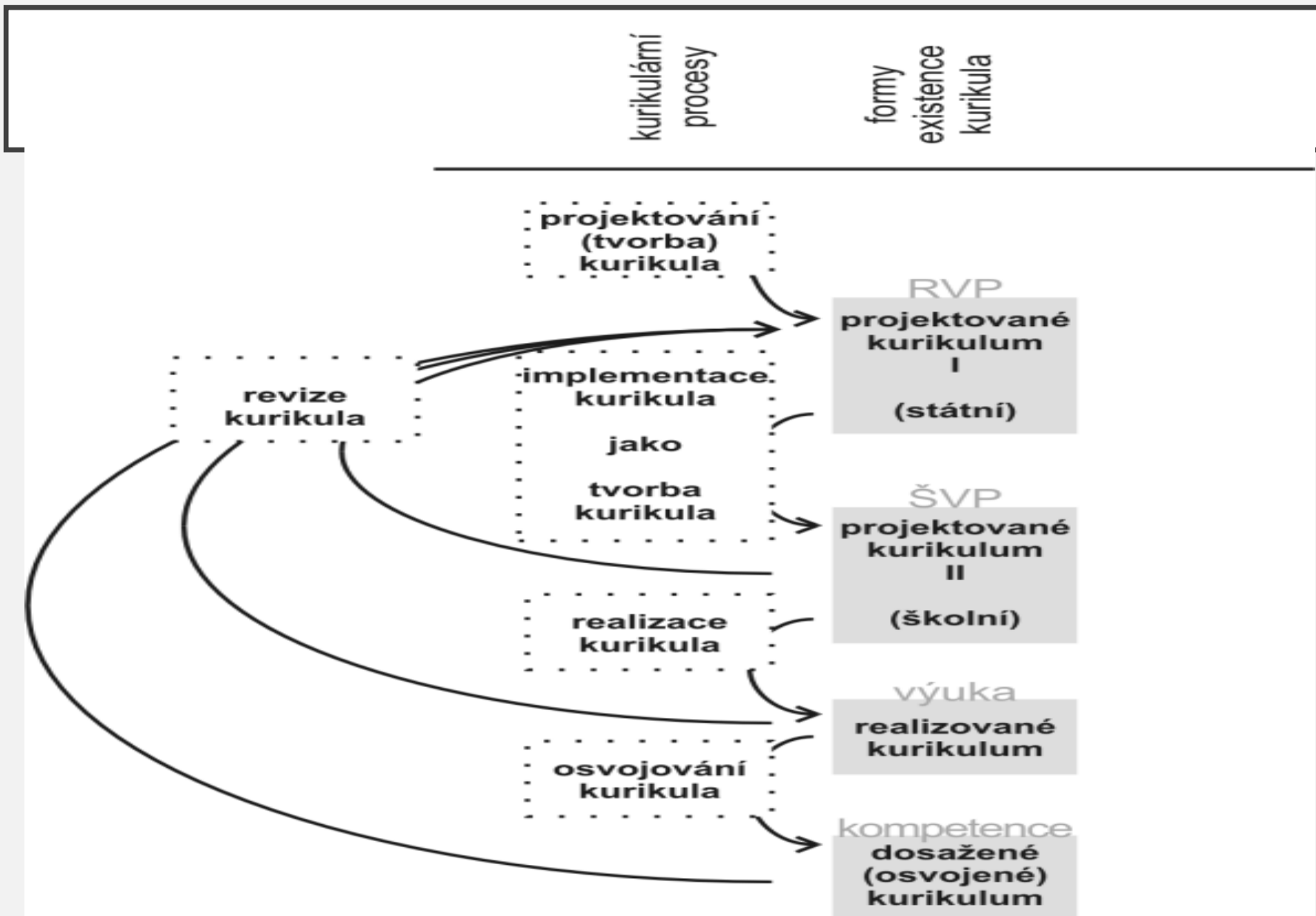
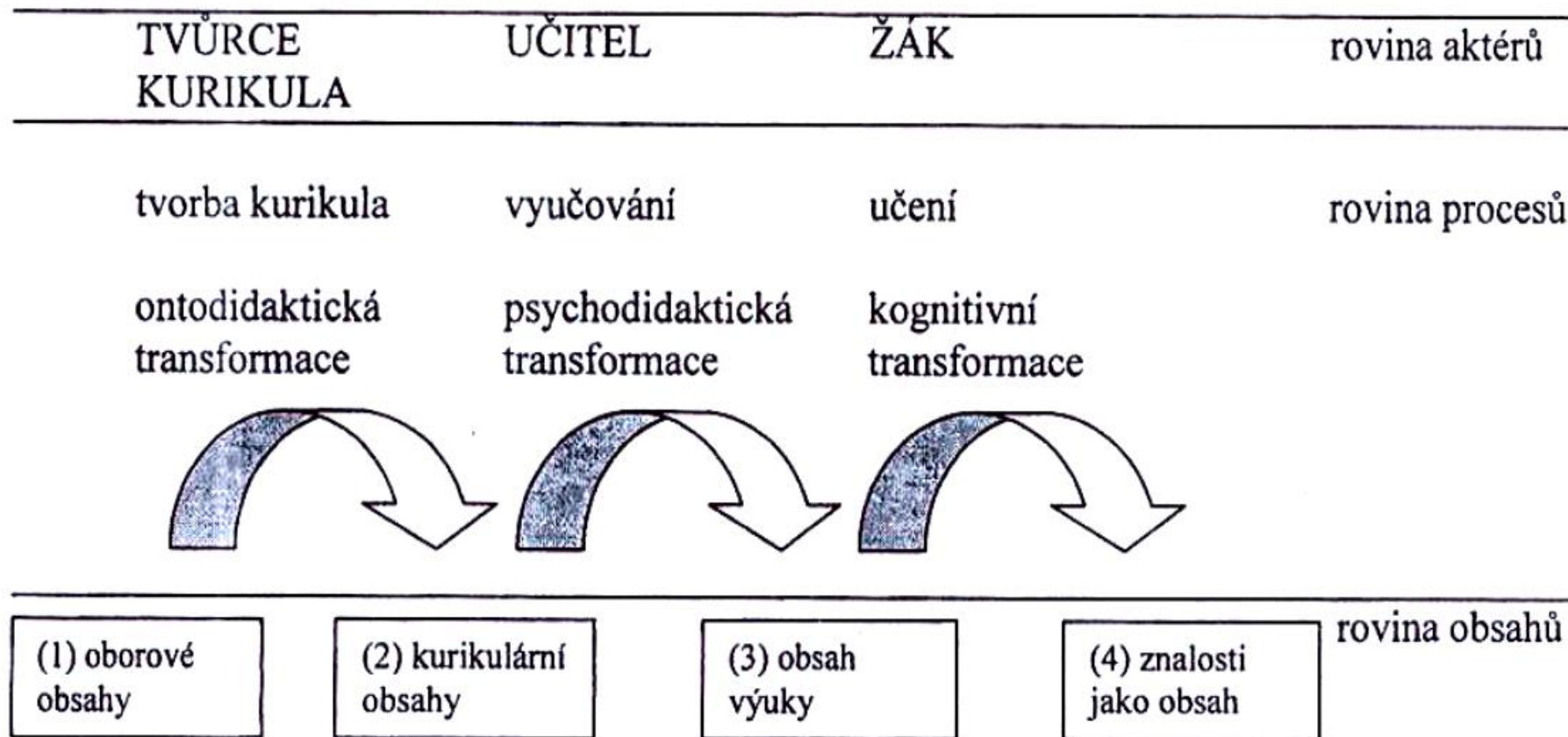

SCHÉMA ROVINY EXISTENCE OBSAHU A OBSAHOVÉ TRANSFORMACE

7. RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Problémy současné civilizace („křižovatka“?)

Analýzy vývoje společnosti:

- *„Když civilizované lidstvo ve slepém vandalismu ničí živou přírodu, jež ho obklopuje a živí, ohrožuje sebe samo ekologickým zruinováním. Patrně si začne uvědomovat své chyby, až když je pocítí ekonomicky, to však už bude nejspíše pozdě. Nejméně ze všeho si všímá toho, jak dalece poškozují tento barbarský proces jeho mysl.“* (Konrad Lorenz, 1973)
- „nedomyšlená společnost“ (Keller, 1993)
- *“...chápejme lépe, jak svět vypadá“* (Bauman, 1995)
- nastupující éra = nový dějinný „eón“ – světověk („naprostá a jednoznačná globalita vědotechniky“) (R. Palouš, 1990)
- nová etika v planetární kultuře (Abellán, 1997)

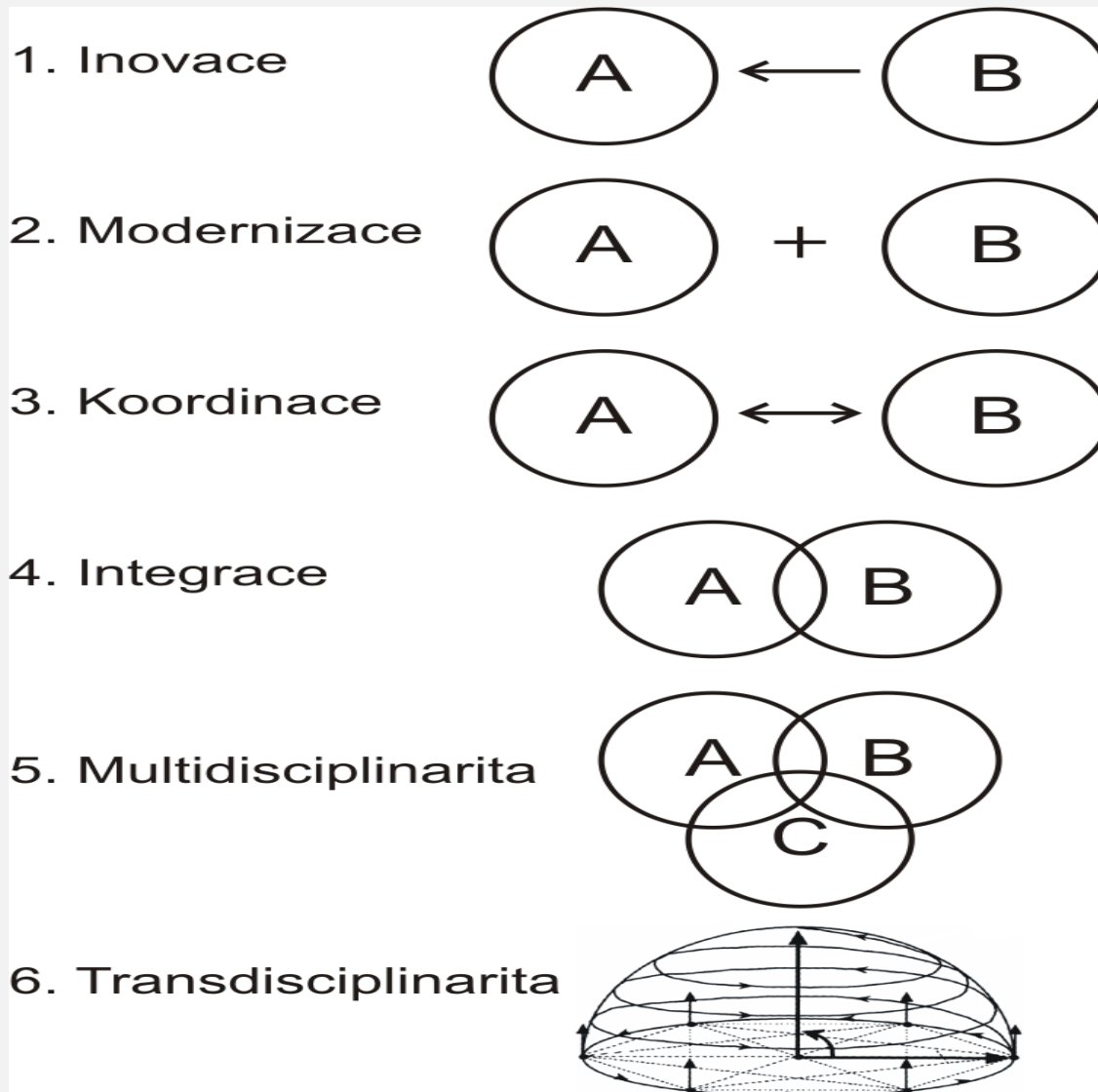
PROBLÉMY SOUČASNÉ CIVILIZACE („KŘIŽOVATKA“?) ANALÝZY VÝVOJE SPOLEČNOSTI:

- etika pro nové milénium (Dalajláma, 1999)
- vize nové výchovy (Kotásek, 1993)
- integrované vlastnosti člověka (Matějček, 2004)
- klíčová sedmička úběžníků výchovy (Pelikán, 2007)
- duchovní rozměr vzdělávání (Ries, 2008) aj.
- „teorie nevzdělanosti“ (Liessmann, 2008); „O praxi nevzdělanosti“ (Liessmann, 2014). **atd.**

Vzdělávání na křižovatce

Hledání východisek ...

Podle Maňák, 2009

MEDIÁLNÍ PREZENTACE (DENNÍ TISK)

... 3. září 2007

/Právo, Mladá fronta, Lidové noviny/

...25. srpna 2009

/Právo/

Škola: největší změny čekají prvňáky a šestáky

Tradiční výuka matematiky, dějepisu nebo chemie končí

Marek Příbil

Po desítky let probíhala výuka na českých školách podle centrálně vydávaných osnov. Počínaje dneškem se tato praxe mění.

Na základě Rámcových vzdělávacích programů si každá škola napsala vlastní Školní vzdělávací program, podle nějž se začne výuka řídit.

Ode dneška v prvních a šestých třídách základních

škol, v příštích letech v ročnicích dalších.

Učitelé tak poprvé dostávají možnost předávat žákům to, co sami chtějí a o čem jsou přesvědčeni, že je pro děti užitečné. Každá škola teď bude učit jinak.

„Školní vzdělávací programy znamenají otevření nových možností pro učitele i jejich žáky,“ zdůrazňuje ministryně školství Dana Kuchtová (SZ), jejíž dcera dnes nastupuje do pražské

základní školy v Londýnské ulici, což je jedna ze škol, na které reformu v předchozích letech testovali.

Inspekce už nebude kontrolovat násobilku

Základními stavebními kameny, o které se školy při tvorbě vlastních vzdělávacích programů mohly opírat, jsou takzvaná průřezová témata. „Jde o okruhy aktuálních problémů současného

světa. Patří mezi ně Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v globálních souvislostech či třeba Multikulturní výchova,“ řekl Právu Petr Vinš.

Ten se zabývá vzdělávacími projekty, které mají učitele na reformu připravit.

Česká školní inspekce už podle něj nebude kontrolovat, zda žák ve čtvrté třídě umí násobilku, ale zda umí spolupracovat ve skupině.

(Pokračování na str. 3)

Začíná školní revoluce

Každá škola si pro prvňáky stanoví **vlastní osnovy** • Učitelé ale reformu kritizují

JANA MACHÁLKOVÁ

PRAHA Prvňáci a šestáci, kteří dnes po dvouměsíčních prázdninách zasednou do školních lavic, se mohou těšit na „nové“ učitele.

Dnešek je totiž dnem, kdy na základních školách startuje dlouho očekávaná reforma. Spočívá v tom, že zaniknou státem dané vyučovací osnovy a místo nich si každá škola připraví vlastní vzdělávací plán.

Kantoři by měli učit moderněji – přestat tolik dbát na encyklopedické znalosti a více své žáky připravovat na pozdější život. Kromě znalostí by je tak měli učit hlavně samostatnosti, sebevědomí a týmové spolupráci.

Novinka se rozjíždí zatím jen v prvních a šestých třídách, ostatní ročníky se přidají v příštích letech. Časem budou podle vlastních osnov vyučovat také střední školy.

Na vymyšlení svého vzdělávacího programu měly školy dva a půl roku – tedy od doby, kdy vláda schválila nový školský zákon. Řada škol však přípravu nechala na poslední chvíli. Uvědomuje si to i ministryně školství Dana Kuchtová (SZ).

„Tak třetina škol už funguje aktivně, se zbytkem budeme muset ještě pracovat, ukazovat jim příkla-

dy dobré praxe,“ řekla Kuchtová. „Praxe nám teď ukáže, kolik škol vzdělávací program vytvořilo pouze formálně a kolik podle něj bude

„Je otázka, kolik škol to dělá z donucení a kolik v tom skutečně vidí smysl“

skutečně pracovat. Mám ale v sobě optimismus.“

Část ředitelů škol však vidí start reformy spíše skepticky. „Proti reformě je ve školství spíše averze, protože je

to velmi administrativně náročné. Učitelé to považují za zbytečnou práci a v mnoha ohledech mají pravdu. Ministerstvo to šilo horkou jehlou,“ říká ředitel základní školy Milady Horákové v Hradci Králové Miroslav Kudyvejs. „Příprava

a propagace celé té akce byla špatná. Myslím, že ta šance mohla být využita mnohem lépe, než nakonec zřejmě bude.“

Souhlasí s ním i ředitelka základní školy v Olomouci-Droždíně Hana Vaverková: „Je otázka, kolik škol to dělá z donucení a kolik v tom skutečně vidí smysl. Myslím, že větší část vzdělávacího programu sepsala hlavně proto, že musela,“ domnívá se Vaverková.

Jestli reforma skutečně pomůže české školství změnit, to podle ředitelů ukáže až čas. „Není to tak, že nám 3. září začíná nový letopočet. Jde spíše o pozvolné otáčení starých trendů,“ říká Kudyvejs.

Pokračování na straně 2

Základky mohou ubrat češtiny i matematiky

Radka Kvačková
redaktorka LN

Letošní školní rok je zlomový. Žáci v prvních a šestých třídách se už nebudou učit všude stejně. Školy dostaly podstatně větší volnost, než měly dřív. Podrobné osnovy byly nahrazeny rámcovým vzdělávacím programem, v jehož mantinelech si pedagogické kolektivy jednotlivých škol vypracovaly učební programy vlastní, školní. Ty by měly letošní prvňáky a šestáky doprovázet i v dalších ročnících.

Učitelé, kteří si léta stěžovali, že mají ruce svázané striktními osnovami, změnu vítají, ti, kterým práce podle přesného návodu vyhovovala, mají výhrady. O jedné věci ale nemůže být pochyb. Totiž

Základní školy mají od září k dispozici **více hodin**, jejichž náplň si mohou určit samy. Změna ale přišla na poslední chvíli, takže jí asi všechny školy nevyužijí.

Bude se vyvíjet a na konci školního roku možná i trochu upravovat," vysvětluje Romana Lisnerová. „Někde možná zjistí, že na matematiku by jim skutečně stačilo v některém ročníku o hodinu méně a ušetřenou hodinu mohou věnovat například na nově vytvořený povinný předmět napomáhající rozvoji žáka.“

Co s uvolněnými hodinami

Disponibilní hodiny je ovšem možné využít i pro zařazení volitelného předmětu (což se přípouští už od 1. ročníku) nebo k navýšení dotace některého z povinných předmětů. Třeba z důvodu uplatňování alternativních vyučovacích metod.

Kde se konkrétně změny projeví? Pro český jazyk a literaturu se na prvním stupni (1. až 5. třída) počítá s 35 namísto původních 38 hodin, na druhém stupni (6. až 9. ročník) s patnácti namísto šest-

Revoluce na středních školách: v září zaniknou centrální osnovy

Marek Přibil

Převrat ve výuce čeká od letošního září na studenty prvních ročníků středních škol. Setkají se se zcela novými předměty a odlišným stylem výuky.

S centrálními osnovami je amen. Zaniknou. Novinka vy-

umožní, že stejné obory na různých školách se budou vyučovat odlišně.

Kritici, hlavně z řad diskutérů na odborných školských portálech, ale upozorňují, že při přechodu studenta na jinou školu mohou nastat problémy. Každá bude učit něco

chází ze zákona. Ministerstvo školství proto zpracovalo a vydalo takzvané rámcové vzdělávací programy.

„Z nich si každá střední škola musela vytvořit pro každý vyučovaný obor vlastní školní vzdělávací program,“ řekla Právu Zoja Franklová z Národního

jiného. Rozrůzněnost osnov se může neblaze projevit i v budoucnu při jednotné maturitní zkoušce.

Spojují fyziku s chemií

„Smyslem změny je dát školám volnost a také, aby se žáci

ústavu odborného vzdělávání.

Podle vlastních osnov od 1. září zahájí výuku přibližně polovina středních odborných škol a všechna gymnázia.

„Ostatní střední školy se k nim přidají během příštích dvou let,“ poznamenala Franklová s tím, že školní vzdělávací programy

kromě encyklopedických znalostí naučili správně komunikovat, kriticky uvažovat a samostatně zvládat problémy. Tyto dovednosti by je měly lépe vybavit pro praktický život,“ uvedla pro Právo ředitelka pražského gymnázia Na Zatlance Jitka Kmentová.

(Pokračování na str. 2)

RVP

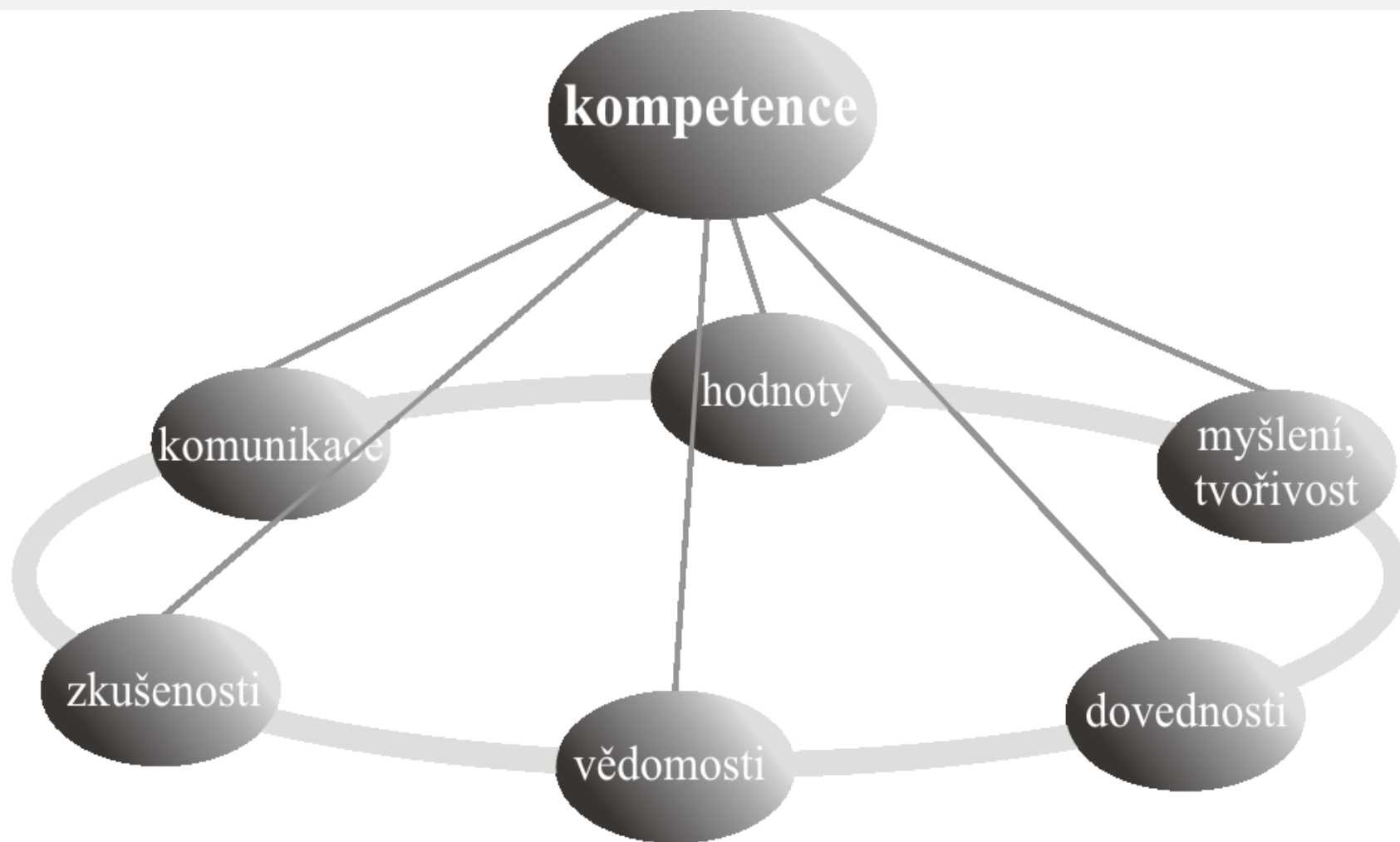
⇒ **kurikulární dokument** (*Bílá kniha, 2001*); **oblasti RVP vymezují:**

cílové zaměření vzdělávání na daném stupni / pro daný obor vzdělávání a očekávané výstupy.

RVP charakterizují:

priority, cíle, **klíčové kompetence** a obsah v širších oblastech (*např.: jazyk a komunikace, matematika a její aplikace, člověk a společnost, člověk a příroda aj.*)

POJETÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ

<u>Vzdělávací oblasti (2. stupeň ZŠ)</u>	Dotace Σ 6. – 9. ročník
1. Jazyk a jazyková komunikace (český jazyk / cizí jazyk)	16-20 18-22
2. Matematika a její aplikace	16-24
3. Informační a komunikační technologie	2 - 4
4. Člověk a společnost	12-14
5. Člověk a příroda	22-25
6. Umění a kultura	10-16
7. Člověk a zdraví	12-16
8. Člověk a svět práce	4 – 8
Minimální závazná dotace: 112	Celkem: 122

Průřezová témata:

Základní škola	Gymnázium (8L)
Mediální výchova	
Environmentální výchova	
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	
Multikulturní výchova	
Osobnostní a sociální výchova	Výchova k sociálním dovednostem
Výchova demokratického občana	

CÍLOVÉ ZAMĚŘENÍ VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

Člověk a příroda

Vzdělávání v dané oblasti směřuje k:

- podchycení a rozvíjení zájmu o zkoumání přírodních faktů a jejich souvislostí s využitím různých empirických metod (pozorování, měření, experiment) i různých metod racionálního uvažování;
- vytváření postupné a systematické potřeby klást si otázky, jak a proč probíhají různé pozorované přírodní jevy a procesy, správně tyto otázky formulovat a nacházet na ně adekvátní odpovědi;
- získávání orientace v pojmovém systému přírodovědného poznávání a používání tohoto systému pro efektivní řešení problémů;
- atd. ...

(podtržením zvýraznil PU)

OČEKÁVANÉ KOMPETENCE VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

Člověk a příroda

Na konci základního vzdělávání (se) žák:

- plánuje a provádí jednoduchá soustavná pozorování, měření a experimenty, zpracuje a interpretuje získaná data, zhodnotí je z různých pohledů a nalézá mezi nimi případné souvislosti;
- vyvozuje specifické závěry již z osvojených obecnějších zákonů a využívá této metody při řešení problémů či rozhodování v praktických situacích;
- využívá v jednoduchých situacích základní postupy badatelské práce, tj. především nalezne problém, zformuluje ho, hledá a volí postupy jeho řešení, vyhodnocuje získaná data a vysloví závěry;
- atd. ..

(podtržením zvýraznil PU)

LITERATURA K PROSTUDOVÁNÍ:

- Walterová, E. (2004) *Kurikulum. Proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: Masarykova univerzita.
- Beneš, Z. (2005) Výzva nebo destrukce? Česká kurikulární reforma a dějepis. *Pedagogika* 55(1), 37-47.
- *Pedagogika* (2005), 55 (1) (*monotematické číslo*)
- Průcha, J. (2005) RVP: Problém vymezování „kompetencí žáků“. *Pedagogika* 55(1), 26-36.
- Skalková, J. (2005) RVP – dlouhodobý úkol. *Pedagogika* 55(1), 4-19.
- Spilková, V. (2005) RVP pro ZV v kontextu transformace českého školství. *Pedagogika* 55(1), 20-25.
- Školní vzdělávací program krok za krokem. (2005). Praha: Dashofer.
- Janík, T. et al. (2007) *Pedagogical content knowledge nebo didaktická znalost obsahu?* Brno: MU.
- Maňák, J. (2009) Vzdělávání ve společnosti vědění. In: Janík, T., Švec, V. et al. *K perspektivám školního vzdělávání*. Brno: MU.

VÝZKUMNÉ ZPRÁVY KE KURIKULU G:

- Janík, T. et al. (2010) *Kurikulární reforma na gymnáziích. Výsledky dotazníkového šetření. Výzkumná zpráva.* Praha: VÚP.
- Janík, T. et al. (2010) *Kurikulární reforma na gymnáziích v rozhovorech s koordinátory pilotních a partnerských škol. Výzkumná zpráva.* Praha: VÚP.
- Janík, T. et al. (2011) *Kurikulární reforma na gymnáziích. Případové studie tvorby kurikula. Výzkumná zpráva.* Praha: VÚP.

LITERATURA K PROSTUDOVÁNÍ:

- Štech, S. (2013) Když je kurikulární reforma evidence-less. *Pedagogická orientace*, 23(5), 615-633.
- Janík, T. (2013) Od reformy kurikula k produktivní kultuře vyučování a učení. *Pedagogická orientace*, 23(5), 634-663.
- Slavík, J., Štech, S. & Uličná, K. (eds.) (2017). Analýza učiva a riziko vyprazdňování obsahu v současném vzdělávání. *Pedagogika*, 67(3).
- Porubský, Š. & Pešková, K. (eds.) (2018). Kurikulární reforma v ČR a SR 10 let poté: bilance a výzvy pro současnou školu. *Orbis scholae*, 12(1).
- Dvořák, D. (2012). *Od osnov ke standardům: proměny kurikulární teorie a praxe*. Praha: PedF UK.
- Dvořák, D., Holec, J. & Dvořáková, M. (2018). *Kurikulum školního vzdělávání. Zahraniční reformy v 21. století*. Praha: PedF UK.

8. UČEBNICE JAKO EDUKAČNÍ MÉDIUM

Vymezení / specifikum učebnice:

Druh knižní publikace, která je svým obsahem a strukturou uzpůsobená k didaktické komunikaci

1. prvek kurikula (prezentuje výsek plánovaného obsahu vzdělávání);

2. didaktický prostředek (informační zdroj pro žáky a učitele, řídí a stimuluje učení žáků);

FUNKCE UČEBNICE:

- informační (*vymezení obsahu*)
- transformační (*didaktická transformace*)
- systematizační (*rozčlenění do systému*)
- zpevňovací a kontrolní (*procvičování*)
- sebevzdělávací (*stimulace k SP*)
- integrační (*s jinými prameny*)
- koordinační (*s dalšími didaktickými médii*)
- rozvojově výchovná

VÝZKUM UČEBNIC:

- Analýza vlastností učebnic (ergonomicko-technické parametry; komunikační parametry; didaktická vybavenost; obsahové vlastnosti = např. *transformace poznatků, hodnotové orientace*)
(celkový rozsah, plošný rozsah, přírůstky, rozsah verbální složky, obtížnost / srozumitelnost textu, kvalita neverbální složky aj.)
- Analýza fungování učebnic (využívání učebnic učitelem a jeho hodnotící názory, práce žáků s učebnicí – „*kredit učebnic*“)

Literatura:

- Průcha, J. (1998) *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média*. Brno: Paido.
- Maňák, J. & Knecht, P. (eds.) (2007) *Hodnocení učebnic*. Brno: Paido.
- Knecht, P. & Janík, T. et al. (2008) *Učebnice z pohledu pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.

VÝZKUM UČEBNIC:
PRŮMĚRNÝ STUPEŇ OBTÍŽNOSTI TEXTU UČEBNIC V
ZÁKLADNÍ A STŘEDNÍ ŠKOLE:

Učebnice v ročníku / stupni školy	Průměrný celkový stupeň obtížnosti textu (T)	Průměrná změna T oproti předchozímu ročníku)
5. roč. ZŠ	31,6	+ 9,3 %
6. roč. ZŠ	33,2	+ 4,9 %
7. roč. ZŠ	39,5	+ 18,9 %
8. roč. ZŠ	36,6	- 7,3 %
1. roč. SOU	39,3	+ 7,5 %
1. roč. Gymnázia	40,6	+ 10,9 %

Upraveno podle: Průcha, J. (1998) Učebnice: teorie a analýzy edukačního média. Brno: Paido, 1998, s. 65.

SEMINÁRNÍ ÚKOL:

(1) **Analyzujte** (dle vámi vybraného kritéria) text učebnic / učebnice pro ZŠ, nebo její části (ze studovaných aprobačních předmětů):

Např. rozsah textu; podíl verbálních / neverbálních složek; frekvence nových / neznámých pojmů; otázky a úlohy (jejich obsahová relevantnost, náročnost myšlenkových operací)

(2) **Komparujte** (dle vámi vybraného kritéria) text učebnic / učebnice pro ZŠ, nebo její části, nebo vybraného jevu (ze studovaných aprobačních předmětů)

Např. dvě odpovídající učebnice / témata; dvě učebnice (témata) následného ročníku; sadu učebnic, apod.